

Vergaderjaar 2017–2018

19 637

Vreemdelingenbeleid

27 062

Alleenstaande minderjarige asielzoekers

Nr. 2373

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 maart 2018

Uw Kamer heeft verzocht om, voorafgaand aan het algemeen overleg over opvang, terugkeer en vreemdelingenbewaring op 22 maart 2018, een brief te ontvangen over inbewaringstelling van minderjarigen door de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V). Met deze brief voldoe ik aan dit verzoek. Voor de volledigheid heb ik ervoor gekozen om, voorafgaand aan de passage over bewaring, ook kort in te gaan op de opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen, omdat deze opvang plaatsvindt in een andere setting dan die van volwassenen.

Opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's)

Met ingang van 1 januari 2016 is – mede op verzoek van uw Kamer – het nieuwe opvangmodel voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (Kamerstuk 34 3090)(amv's) in werking getreden. Het opvangmodel is in gezamenlijkheid ontwikkeld door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en Stichting Nidos. Deze organisaties zijn verantwoordelijk voor de opvang en begeleiding van amv's in Nederland. Stichting Nidos is tevens de wettelijk voogd van amv's in Nederland. Als gevolg van de hoge instroom van vluchtelingen in 2015, hebben het COA en Stichting Nidos in hoog tempo een groot aantal amv's opgevangen. De implementatie van het nieuwe model is gestart op 1 januari 2016. In de loop van 2016 zijn alle grootschalige opvanglocaties (campussen) afgestoten en vervangen door opvang in kleinschalige woonvoorzieningen.

Amv's tot en met 14 jaar worden in het nieuwe model opgevangen in opvanggezinnen onder verantwoordelijkheid van Nidos. De amv's van 15 jaar en ouder, en amv's jonger dan 15 die niet geplaatst kunnen worden in een opvanggezin, worden in het nieuwe model door het COA opgevangen in bij elkaar gelegen kleinschalige woonvoorzieningen. Deze woonvoorzieningen bestaan uit maximaal 16 tot 20 bedden. In de woonvoorzieningen is 24 uren-begeleiding aanwezig.

Naast kleinschaligheid is een uitgangspunt van het nieuwe model om amv's zo veel mogelijk in dezelfde omgeving of regio te laten blijven als zij worden overgeplaatst naar een andere opvangvoorziening. Dit heeft verschillende voordelen. De amv's kunnen hierdoor bijvoorbeeld hun sociale contacten behouden en de continuïteit van zorg en onderwijs kan zoveel mogelijk geborgd worden. Amv's die bij hun aanmelding 17,5 jaar of ouder zijn, worden in kleinschalige woonvoorzieningen op een asielzoekerscentrum (azc) opgevangen zodat zij bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar in het azc kunnen instromen. Op deze wijze is er een goede aansluiting op het vervolgtraject. Bij de begeleiding van amv's wordt rekening gehouden met hun perspectief: integratie als er een vergunning is verleend of terugkeer als de aanvraag is afgewezen. In het nieuwe model worden amv's in de COA-opvang die een verblijfsvergunning hebben gekregen door Nidos in gezinsverband geplaatst om vanuit deze context aan hun inburgering te kunnen werken. Als er geen opvanggezin beschikbaar is voor een amv met een verblijfsvergunning, vangt Nidos hen in kleinschalige woonvoorzieningen op. De amv's die in Nederland mogen blijven, verblijven dus niet langer in de opvang bij amv's in procedure of van wie de aanvraag is afgewezen. Hiermee is beoogd om meer duidelijkheid en eenduidigheid te creëren over het toekomstperspectief van amv's, zowel voor hen zelf als voor hun omgeving. Het nieuwe opvangmodel wordt dit jaar nog geëvalueerd.

Inbewaringstelling van minderjarigen door de DT&V

Het is van belang dat een inbewaringstelling met alle waarborgen omgeven is.

Deze waarborgen zijn vastgelegd in nationale en internationale wet- en regelgeving. Voor inbewaringstelling van minderjarigen, zowel in gezinsverband als amv's, geldt, nog meer dan voor andere vreemdelingen, dat inbewaringstelling een laatste middel is dat voor zo kort mogelijke duur wordt ingezet. Indien als uiterste middel overgegaan wordt tot inbewaringstelling dient de inbewaringstellende instantie zich rekenschap te geven van de individuele omstandigheden van het geval door middel van een uitgebreid gemotiveerde bewaringsmaatregel. Hierbij worden in ieder geval, naast het onttrekkingsgevaar, de eventuele medische achtergrond, de leeftijd van de kinderen en, bij een gezin met minderjarigen, de samenstelling (volledigheid) van het gezin meegenomen.

Inbewaringstelling van amv's is daarenboven slechts mogelijk als zwaarwegende belangen aanwezig zijn. Van zwaarwegende belangen is uitsluitend sprake in de volgende situaties: de amv is verdacht van- of veroordeeld voor een misdrijf; het vertrek van de amv kan uiterlijk binnen veertien dagen gerealiseerd worden of de amv is eerder met onbekende bestemming vertrokken uit de opvang of heeft zich niet gehouden aan een opgelegde meldplicht of vrijheidsbeperkende maatregel.

Inbewaringstelling van minderjarigen die bij het COA verblijven en die als uiterste middel in aanmerking komen voor vreemdelingenbewaring is een taak van de DT&V. Hierbij wordt, zoals ook vermeld in de brief aan uw Kamer over de pilot inbewaringstelling door DT&V¹, het verblijf in de politiecel vermeden, hetgeen vooral van belang is bij minderjarigen. Om de eenheid van het gezin te waarborgen is het uitgangspunt bij de inbewaringstelling van gezinnen met minderjarige kinderen om het gezin gezamenlijk over te brengen naar de gesloten gezinsvoorziening (GGV) in Zeist.

¹ Kamerstuk 19 637, nr. 2185.

In bewaring gestelde gezinnen met minderjarige kinderen en amv's verblijven op de GGV. Deze voorziening houdt, zoveel als mogelijk binnen een gesloten setting, rekening met de belangen van kinderen. Een belangrijk kenmerk van deze locatie is dat kinderen en hun ouders op het afgesloten terrein veel bewegingsvrijheid hebben. Ook hebben zij een eigen woning waar ze zoveel mogelijk het gezinsleven kunnen uitoefenen. De alleenstaande minderjarige vreemdelingen hebben een eigen kamer met eigen sanitair. De paviljoens voor gezinnen en het woongedeelte van de amv's zijn van elkaar gescheiden. Het amv woongedeelte is 's nachts ook onder toezicht van een woonbegeleider.

Zoals eerder aangegeven dragen alle bij de inbewaringstelling van gezinnen en amv's betrokken organisaties er zorg voor dat inbewaringstelling van minderjarigen op de gesloten gezinsvoorziening een uiterst middel is dat zo kort mogelijk duurt.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
M.G.J. Harbers